

رام - دهم مهر

شروین وکیلی

رام (روزشمار ایرانی معنادار) کوششی است برای بازسازی تقویم روزشماری معنادار برای ایرانیان، به شکلی که مناسبتها و سالگردهای منسوب به روزها عینیتی علمی داشته باشد و زمان روزمره و معنزدوده‌ی امروزی که روزهایمان را پوچ و پوک ساخته را به توالی‌ای معنادار از سالگردِ رخدادهای معنادار تبدیل کند.

سه گوشزد در درباره‌ی طرح رام:

- ۱) تمام تاریخ‌هایی که شناسه‌ی میلادی (م.) یا پیشامیلادی (پ.م) ندارند به هجری خورشیدی محاسبه شده‌اند.
- ۲) محتوای روزشمار رام نهایی نیست و تا پایان سال ۱۳۹۶ تکمیل می‌شود. هنگام نقل آن به طرح ارجاع دهید و این نکته را در نظر داشته باشید.
- ۳) اگر مناسبتی سراغ دارید که نادیده مانده، آن را همراه با نشانی مرجعش در تلگرام برایم بفرستید که در این طرح گنجانده شود:

@SherwinVakili (<https://t.me/SherwinVakili>) / tel.0912-6363764

دهم مهر

روز دهم مهر سال ۵۶۶ هجری خورشیدی صلاح‌الدین ایوبی پس از ۸۸ سال حاکمیت صلیبی‌ها بر اورشلیم این شهر را بازپس گرفت و به این ترتیب نخستین هجوم بزرگ اروپاییان به قلمرو خاوری پس از حمله‌های مقدونیان و رومیان در دوران باستان را پس زد. اما تا چهار قرن بعد شکلی دیگر از این هجوم از مناطق شمال غربی تکرار شد. در ۹۳۱ ایوان مخوف پس از یک ماه محاصره‌ی قازان با سپاه صد و پنجاه هزار نفره‌اش این شهر را فتح کرد. در این هنگام شمار کل سپاهیان مدافع شهر و ساکنانش به هشتاد و سه هزار تن می‌رسید که همگی سرسختانه با فرماندهی یادگار محمد و گل‌شریف با روسها می‌جنگیدند. ایوان پس از دستیابی به شهر شصت و پنج هزار نفر از ساکنان، یعنی همه‌ی مردان بالغ و بخش عمده‌ی زنان و کودکان را کشتار کرد و باقی را به بردگی گرفت. این شهر پس از آن به منطقه‌ای روس‌نشین تبدیل شد

گل‌شریف و شاگردانش هنگام دفاع از مدرسه‌ی قازان

روز یکشنبه دهم مهر سال ۹۹۰ رابرت شرلی که خود را سفیر ایران در انگلستان می خواند، به خاطر آن که از خانواده‌ای کاتولیک برخاسته بود در جلب حمایت شاه انگلیس برای برقراری ارتباط پایدار با ایران ناکام ماند و درباریان مستقر در لندن با تحریک اسقف کانتربوری تحویلش نگرفتند. از آن سو در ایران هم به زودی مانند انگلستان نظام مشروطه برقرار شد و مجلسی برپا شد، که بنا به ادب و رسم معاشرت کهن ایرانیان، مدام نظم‌ش هنگام گفتگو و تصمیم‌گیری به هم می خورد. چون هرکس که وارد مجلس می شد همه به پایش بلند می شدند و با او احوالپرسی می کردند. در نتیجه محمود خان احتشام السلطنه که رئیس مجلس بود قانونی گذاشت و مجلسیان را از این کار منع کرد. این قاعده اولین بار روز جمعه دهم مهر ۱۲۸۶ خورشیدی اجرا شد و این زمانی بود که ظل السلطان و سید محمد مجتهد دیرتر از موعد و هنگام مذاکره‌ی نمایندگان وارد مجلس شدند و کسی به احترامشان از جا بلند نشد. یکی از بحثهایی که آن روز در مجلس مورد بحث قرار گرفت، افشای قرارداد محرمانه‌ی ۱۹۰۷ بین انگلیس و روس برای تقسیم ایران بود که میرزا محمدعلی خان علاء السلطنه که تازه وزیر امور خارجه شده بود آن را به همراه نامه‌ی وزیرمختار انگلیس برای نمایندگان خواند و خشم و اعتراض‌شان را برانگیخت و همگی به رد و منتفی بودن چنین قراردادی رای دادند. در همین روز مردم تهران پنج هزار تومان جمع کردند تا تندیس مرمی از عباس آقای تبریزی بسازند که به گمان مردم قاتل صدراعظم مملکت یعنی اتابک امین السلطان بود!

عباس آقا تبریزی

علاء السلطنه

احتشام السلطنه

تا سال بعد محمدعلی شاه بر ضد مجلس مشروطه اقدام به کودتا کرده بود و در همین روز به سال ۱۲۸۷ به علت شکست قوای دولتی در تبریز، فرمانده‌شان سپهدار از مقام خود عزل شد و به تهران بازگشت اما در میانه‌ی راه در زنجان ماند و لقب سرداری را از او گرفتند. ربع قرن بعدتر هم مشروطه‌خواهان چیره شده بودند و هم دودمان پادشاهی تغییر کرده بود. در چنین روزی به سال ۱۳۱۲ کاراخان که به ایران سفر کرده بود از زندان قصر که از نخستین زندانهای مدرن خارج از اروپا بود، بازدید کرد. دو سال بعد در ۱۳۱۴ بین ایران و یوگسلاوی، رومانی، یونان، بلغارستان، آلبانی روابط سیاسی برقرار شد و دولت ایران یک وزیر مختار به نام محمد علی مقدم را برای آنها تعیین کرد که پایگاهش بخارست پایتخت رومانی بود. در ۱۳۱۵ مراسم نامزدی اشرف پهلوی با علی قوام برگزار شد (تصویر زیر: ازدواجشان)، در ۱۳۲۰ مقام و

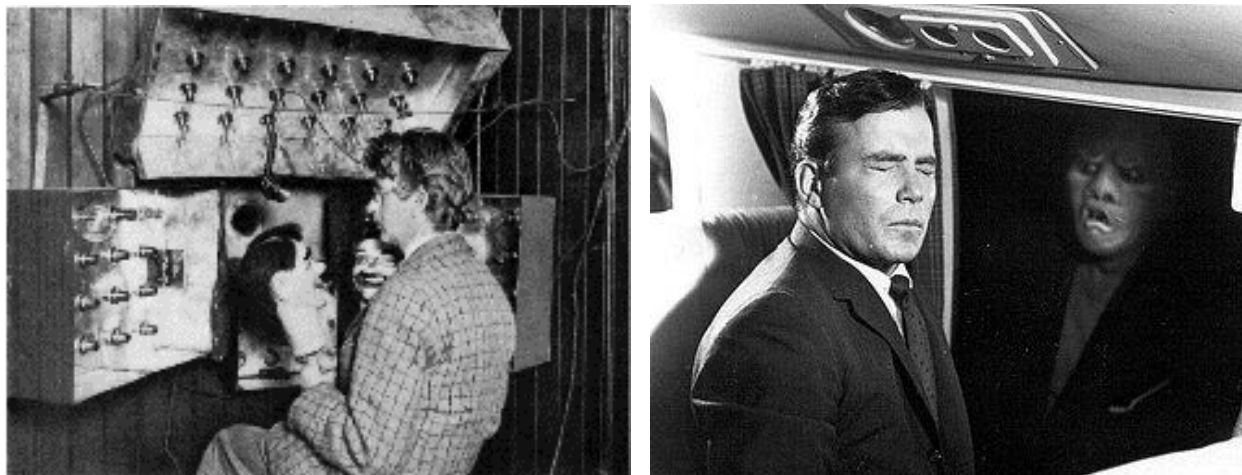
درجه‌ی سرلشگری که در سال ۱۳۱۷ از امان‌الله جهانیانی گرفته شده بود، به او بازگردانده شد، و در ۱۳۲۳ محمد رشید یکی از اشرار کردستان که دولت برای آرام کردنش حکومت بانه را به او واگذار کرده بود، مریوان را تصرف کرد و اغتشاشی به پا کرد. نیروهای دولتی برای دستگیری او اقدام کردند و او هم هنگام فرار بانه را به باد غارت داد و آتش زد. سال بعدش (۱۳۲۴) اولین کنگره حزب دموکرات آذربایجان در تبریز تشکیل یافت و به دسیسه‌چینی برای تجزیه‌ی آذربایجان کمر بست. در ۱۳۴۳ هم کاروان ۶۲ نفره‌ی ورزشی ایران برای شرکت در هجدهمین دوره‌ی مسابقات المپیک ۱۹۶۴ به توکیو حرکت کرد.

دهم مهر ماه در تاریخ جهان با این وقایع سیاسی گره خورده است. در ۹۱۴ هجری خورشیدی ژاک کارتیه ماجراجوی فرانسوی به مونترآل رسید، در ۱۲۹۸ وودرو ویلسون رئیس جمهور آمریکا سکنه کرد و نیمی از بدنش فلج شد، و در ۱۳۱۶ رهبر جمهوری دومینیک رافائل تروخیلو دستور داد تا کل هائیتی تبارهای ساکن این جزیره کشتار شوند. پس از آن طی پنج روز بین ده تا بیست هزار تن از مردم غیرنظامی کشتار شدند (تصویر زیر راست). در ۱۳۲۳ آلمانی‌ها شورش ورشو را کاملاً سرکوب کردند، در ۱۳۲۸ اتحاد جماهیر شوروی جمهوری خلق چین را به رسمیت پذیرفت، و در ۱۳۳۷ گینه از فرانسه مستقل شد.

دو رخداد مهم در تاریخ مسیحیت هم در دهم مهرماه رخ داده است. یکی در ۹۰۷ که در آن ویلیام تیندال (تصویر چپ زیر صفحه‌ی پیش) اصلاحگر دین انگلیسی کتاب مشهور خود به نام «اطاعت مرد مسیحی» را منتشر کرد، و دیگری در ۱۳۰۷ که فرقه‌ی کاتولیکی اوپوس دئی توسط خوزه ماریا اسکریوا

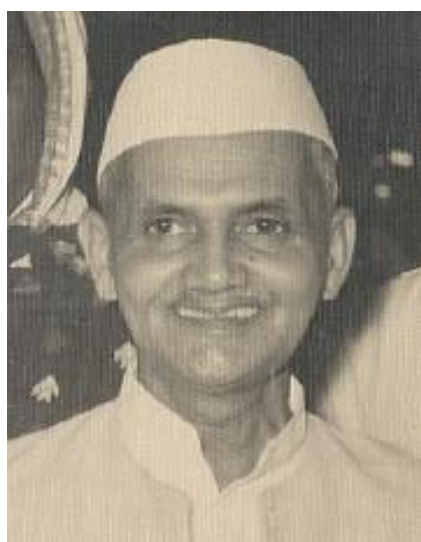

این روز در تاریخ تحول تلویزیون هم اثربخش بوده است. چنان که در ۱۳۰۴ جان لوگی بیرد اولین دستگاه تلویزیون را ساخت و آزمایش کرد (تصویر بالا، چپ)، و در ۱۳۳۸ سریال مشهور «ناحیه‌ی گرگ و میش» (*The Twilight Zone*) از شبکه‌ی سی بی اس برای نخستین بار پخش شد، و این مضمونی است که هنوز هم بر مبنایش فیلم و سریال ساخته می‌شود (تصویر بالا، راست).

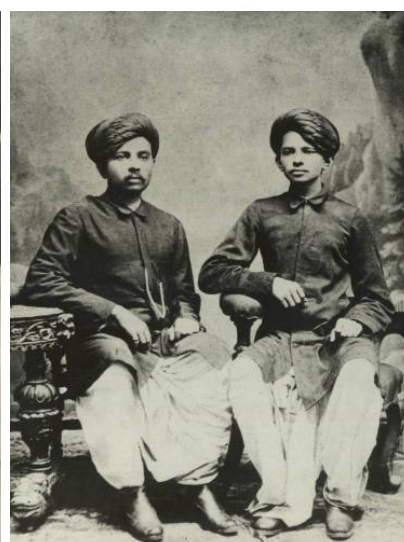
زادگان نامدار دهم مهرماه به شکل جالب توجهی اغلب در شبه قاره‌ی هند زاده شده‌اند. برخی از ایشان عبارتند از: ایزابل ملکه‌ی آراگون (۷۴۹)، محمد پرویز شاهزاده‌ی گورکانی و سردار برجسته‌ی این دولت (۹۷۸)، که پسر اکبر شاه گورکانی بود دو پسر داشت که آنها را خسرو و پرویز نامیده بود و هر دو سردارانی دلیر از آب در آمدند، پاون فون هیندنبورگ (۱۲۲۶)، مهاتما گاندی (۱۲۴۸)، گروچو مارکس کم‌دین آمریکایی (۱۲۶۹)، لعل بهادر شاستری دولتمرد هندی و دومین نخست وزیر هند (۱۲۸۳)، استینگ خواننده‌ی انگلیسی (۱۳۳۰)، و عادل فردوسی‌پور (۱۳۵۳).

محمد پرویز و دو پسرش خسرو و پرویز

لعل بهادر شاستری

گاندی جوان (راست)

در این روز این شخصیتها نیز از جهان رخ بریستند: حاج امام جمعه خوبی روحانی بانغوذ و مشروطه‌خواه و نماینده‌ی مجلس (۱۳۲۴)، مارسل دوشان نقاش فرانسوی (۱۳۴۷)، مرگ ربیع مشفق همدانی شاعر (۱۳۸۸)، و محمد ناصرالدین الأبنی (۱۳۷۸) مفتی وهابی عربستان که نخستین کسی بود که خود را

هیندنبورگ در نوجوانی

گروچو مارکس

استینگ

عادل فردوسی پور